

A MUNKA ASSZONYA

Irta: Markovics János

Részlet a pályadíjnyertes poemából.

T Ü R T,

Szemére

a malt
hályogot berított...
... Rabszolgaplacok,
leányvásárok
írulták a testét...
... Vére
beszorkányégető rőt máglyákra halt...
... Hárembörtönök,
jobbágy-gyalázó »első éjszakák«
mérgezték a lelkét...
... Lyukas tüdejében halál fuvellázott
hörgő,
vértköpő
fekete nótát...
Mosóteknők mellett görbült vakulásig,
s korbács,
rugás,
pelen
volt a munkabére...
Férjek rabszijára lúzte őt a törvény,
s maradékmorzsókon húzta az igát...
Járomkovácsának ő volt lábmoedója,
s százszor megalázzott
mindenesccselédje...
Gyáva,
térdencstűszó
szolgaféltával
nyoszörögve borult zsarnoka elébe...
Ásított rá ezer szennyes térít-örvény,
s kényszernászok- círa nyoszolyája
sárral,
mocsokkal
kente ölelését...
Muszáj-apák fattyát
sérves,
beteg
hassal
izzadta világra...
Éhség,
ítleg,
nyomor
szaggatta
a húsát...
Rablánc sanyargatta
gyermeksimogató kidolgozott kezét,

s Idegen bölcsők úri parontya
szopta anyatejét...!
Eltűntek tőle:
betűt,
könyvet,
tudást...
Imazsámolyokat koptatott a térde,
s emberfölöttinek képzel minden csuháát...
Nem volt néki soha kenyere se sója,
s csak dongó-beköpte avascsontot rágott...
... Istent hívott alkán:
ima,
szítek,
átek...!

H.

L Á Z A D T.

Felgyülemlett benne

kín és keserűség,
s kelet felé nézett,
ahol virradatos szabad asszonykezek
izma
hívta,
várta,
s buzdította
nagy fáromtőrésre...!
S zendült...!
Felkelők vészese viharával zádukt
a rabszolgatartó,
korcs
törvények ellen...
S harcolt...!
Léptelt
éjféli erdők mély zúgása kísérte,
míg szelte az eget villogva a félkold
éles sariója...!
Testét
havasesők,
légszilánkok
verték...!
S takarója —
csak a szabad ég volt...
Ingoványon,
sáron,
tűzön,
vizen,
gázolt
dalolva,
előre...!
Körülötte pusztult a múlt rothadt szennye,
elnyomók tanyája lángtengerben állott...!
S míg a rút mocsarat tüzek szomsja itta,
s falu,
város
gyilkos

kigyólészke égett, —
 ledöntött bitófák üstögő csontjain,
 s fénylő tömegsírok megbosszult csontjain
 hegyek,
 völgyek,
 folyók
 ujjongása zengett...!
 ... Homlokáról elszállt minden bánattelőd,
 s alkárót boldogan
 felszabadult,
 piros
 hajnalének csengett...!
 Győztes vasmarkában elphent a fegyver, —
 s árva lett az erdő...!

III.

1.

TÉGLÁT VET,

s a kemencék izzó torkába les,
 hol agyagból éget követ a parázs...
 Szeme útjelző fáklyákkal lobog,
 s mint viharzó kristály-üstdobok, —
 úgy dobog
 a szíve...
 Alkotásiláz
 szítja lelkében a tüzet,
 míg a gyár körül senyvedt szomorúfüzek
 lombja
 lópla
 éhesen
 a téglahegyek szálló aranyporát...
 Arca piros almákkal nevet,
 teste boldog verejtékben úszik...
 S miközben sarat emészt
 a kemencék gyomra, —
 gondolata
 ágyak,
 bölcsők
 romjaihoz kúszik...
 S ott, ahol pusztító lánglergeteg tombolt,
 s a gyilkos bomba
 tébolyultan rombolt, —
 most a romok úszkén óriássá növe,
 s nagy terveket szöve
 téglát rak az égig,
 s gyárakat,
 falvakat,
 városokat
 épít!

7.

TRAKTORT VEZET.

Szivére harmatos

buzatáblák dőlnek...
 Hajnalos
 kaszák
 kenyérszelő késén, —
 mint százszínű lepke, —
 napsugár
 táncol...
 Aratók dalától
 hangos a határ,
 s kék pora száll
 a barna
 kalászyűjtők fölött...
 Kitépett pipacsok vérvörös halán
 buzavirágzemű marokszedőlányok
 taposnak kacagva...
 S míg bűg a traktor, —
 keze a kormány kerekéhez simul,
 s kibuggyan ajkán az ének:
 »Pipacspettyes buzamező,
 rengő,
 zengő
 kalásztenger; —
 durván gázolt beléd a múlt
 sáres lába! —
 Fehér Hszted
 henyék,
 herék
 zsákla tömte önmagába; —
 míg az igrás:
 munkás,
 paraszt,
 aki érted
 ázott,
 lázott,
 s éhgyomorral
 rendet vágott, —
 csak fekete kenyérhéjat,
 s penészgombás cipőt rágott!
 ... A tegnapok rombadőltek,
 a jármok mind összetörték...
 Ma szabad már
 a magvető,
 az arató,
 s cséplőgépnél
 az etető...!
 ... S a dolgozók tányérijára
 érő holnap új asztalán —
 kenyér,
 kalács,
 pogácsa
 vár...!«

10.

T A N Í T.

Szava bársonyosan száll
 az iskolapadok felé...
 Szeme csillogva pihen
 a tanulók figyelő arcán...
 Szívében anyák piros harangja szól,
 s tintapöttyes irkák,
 gyűrött könyvek
 fölött;
 bölcskanyeste,
 kopott
 padsorok
 között —
 betűkről dalol...!
 S míg örök,
 igaz
 történelem jár
 láthatatlanul a fehér tanteremben,
 s fátylavívők:
 munkások,
 parasztok,
 alkotók
 tanítása gyújt világosságot
 a gyermekek agyában, —
 a mába néz,
 hol betűöntődék,
 papírgyárak,
 könyvnyomdák
 dolgozói
 súlyos,
 könyörtelen
 lábbal tiporják
 a hályogkérges,
 sötét
 tegnapot...!
 ... S nem lesz többé tudatlanság,
 betegség,
 vész,
 koromlepte bús gyárbörtön,
 sárbanúszó vályogkunyhó,
 földesszoba,
 rűt rozsdafolt nyomdagépen,
 s könyvlapokon papi penész...!
 ... S kinőve a gyermekcipők
 törpe,
 görbe
 útjából,
 s lából,
 üvegből,
 betonból
 épült
 iskolákból; —

tudós,
 orvos,
 mérnök,
 tanár
 épít
 a diadalmas,
 nagy
 holnapot!

BÖLCSŐT RINGAT.

Égbenyúló gyárkémények

üzennek az ablakon át...
 A virradat tüze
 pirosba vonja a gyermekszobát...
 Munkábalindulók boldog kacagását
 issza a reggel...
 A bölcső mélyén nevető szemekkel
 ébred a gyermek...
 Túláradó szívvel ringatja a bölcsőt,
 s az anyai öröm, —
 mint fényoszlopok tükre, —
 sugárzik az arcán...
 S míg a messzi kertek
 lányszínű meggyfáin
 pillék,
 szítakötők
 szállnak ágról-ágra, —
 ő, akit a multak cselédsorsra verték,
 s a férjuralmak csak szülésre neveltek, —
 most a ma fénylő munkásbölcsőjénél
 lerázva a jármot
 tekintetét a ringó gyermekágyra
 veti,
 s halkán,
 mintha álmod
 mondana, —
 igaz mesébe kezd:

Édesapád dolgozik már,
 s fülébe dalot füttyül a gyár
 ujjongva...!

S amíg ring a bölcső veled,
 csodás mesét mondok neked,
 gyermekem...:

... Volt egy világ, hol az anyát,
 rácsnélküli börtöntanyák
 béklyózták...

Volt: ezernyi borzalomgyár,
hol szoptató munkásanyán
tapostak...

Volt: vérivó halálmező;
anyaleső rútt metető;
tömegsír...

Volt: idő, hogy dúlt a telláz,
s anyák csontján búzakalász
aranylott...

Volt, hogy anyát kért a bitó,
s a kötélre hallott a hó
fehéren...

Volt: éhségtől roncsolt gyomor,
s anyát vitt a végzet komor
szekere...

Volt: csecsemőt ölő golyó,
s anyákat nyelt a zord folyó
örvénye...

... Volt egy hajnal, s tüzet dobott,
s az anya is fegyvert fogott
elszántan...!

Volt: bölcsőket rejtő erdő,
s anyák dalát szállt a szellő
szárnyain...

Volt, hogy pólyát festett a vér,
s lángot vetett anyák szívére
a bosszú...!

Volt, hogy tompán dobolt a gyász,
s a hős anyát fekete nász
ölelte...

... És egyszer csak megállt a harc,
s az anyákra vig gyermekarc
mosolygott...!

... S ma, mikor már elmúlt a vész,
a harcoló anyák kéz
simogat...

Úzen a gyár dübörgése,
s gépzejj hívja építésre,
az anyát...!

S gombaként a földből terem:
szülőotthon, gyár, gépterem,
iskola...

... Kisgyermekem, ha nagy leszel,
száz mesekönyv, láték: ezer,
vár reád...

Lesz: ceruzád, könyvtarisznyád,
selymes, puha, szép harisnyád,
kislépd...

Kapsz: papírost, tintát, tollat,
mert sok betűt kér a hónap
tetőled...

S majd igaz! tengert láthatsz,
s valóságos hajón játszatsz
kapitányt...

S építhetsz: új vasutakat,
nyílegyenes, kőutakat,
dalolva...

... S míg a ma nagy munkásnépe
lánggal festi fel az égbe
hajnalát, —
búzáról száll kenyérillat,
s bölcsőd mellett tervezt ringat
az anyád!

